Eduskunta Helsinki 29.9.2026

Suuri valiokunta

Asia: EU:n teknologisen suvereniteetin paketti: Pilvipalveluiden ja tekoälyn kehittämisen säädös (CADA, U 54/2026 vp) ja sirusäädös 2.0 (Chips Act 2.0, U 55/2026 vp)

Kuultava: Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra

Sitra kiittää mahdollisuudesta lausua käsiteltävinä olevista säädösehdotuksista. Tässä lausunnossa Sitra keskittyy erityisesti sirusäädös 2.0:aan. Pilvipalveluiden ja tekoälyn kehittämisen säädöksestä annetaan erillinen lausunto.

Yleistä
Käsiteltävät säädösehdotukset ovat osa Euroopan komission teknologisen suvereniteetin pakettia, johon sisältyvät myös avoimen lähdekoodin strategia sekä energia-alan digitalisaation ja tekoälyä koskeva strateginen etenemissuunnitelma. Kokonaisuuden tavoitteena on vahvistaa EU:n kykyä kehittää, tuottaa ja hyödyntää strategisesti tärkeitä teknologioita sekä vähentää riippuvuutta unionin ulkopuolisista toimijoista.

Pilvipalveluiden ja tekoälyn kehittämisen säädös keskittyy digitaaliseen infrastruktuuriin ja palveluekosysteemiin. Sen tavoitteena on vahvistaa EU:n pilvi- ja tekoälyekosysteemiä, vauhdittaa TKI-toimintaa tekoälykeskusten kautta, nopeuttaa kestävän datakeskuskapasiteetin luvittamista kiihdytysalueilla sekä luoda suvereniteetin varmuustasot julkisen sektorin pilvipalveluhankinnoille.

Sirusäädös 2.0 vahvistaa teknologisen arvoketjun perustaa puolijohteiden osalta. Sen tavoitteena on parantaa EU:n puolijohde-ekosysteemin kilpailukykyä, toimitusvarmuutta ja häiriönsietokykyä tukemalla tutkimusta, kaupallistamista, teollista tuotantoa sekä toimitusketjujen seurantaa.

Sitra haluaa kiinnittää sirusäädös 2.0:ssa huomiota erityisesti seuraaviin asioihin:

- Sitra pitää myönteisenä sitä, että puolijohdepolitiikan painopistettä laajennetaan tutkimuksesta ja pilotoinnista teolliseen käyttöönottoon, skaalaamiseen, kysynnän vahvistamiseen ja kriisivalmiuteen. Asetuksen toimeenpanossa tulee varmistaa saumaton polku tutkimuksesta ja piloteista teolliseen tuotantoon, markkinoille ja yksityisten investointien mobilisointiin.
- EU:n toimenpiteissä tulee tunnistaa puolijohde-ekosysteemin monimuotoisuus. Rahoitusta ja pilotointimahdollisuuksia ei tule kohdentaa vain suuren mittakaavan siruvalmistukseen, vaan myös erikoistuneisiin teknologioihin, joissa Suomella on vahvaa osaamista. Tällaisia ovat esimerkiksi fotoniikka, kvanttisirut, MEMS- ja sensoriteknologia sekä erikoismateriaalit.
- Sitra korostaa, että puolijohdeasetukseen vaikuttamisessa ja sen toimeenpanossa tulee huomioida kriittisten teknologioiden kasvava keskinäisriippuvuus eli teknologinen konvergenssi. Kriittiset digitaaliset teknologiat, kuten puolijohteet, kvanttiteknologia, tekoäly ja edistyneet tietoverkot, muodostavat toisiinsa kytkeytyvän kokonaisuuden, jonka yhteiskehitys voi vahvistaa Suomen

kilpailukykyä sekä kansallisen ekosysteemin houkuttelevuutta eurooppalaisten investointien kohteena.

- Suomen kannalta on merkittävää tarkastella EU:n teknologiapolitiikan tarjoamia mahdollisuuksia yhtenä kokonaisuutena sekä vahvistaa niiden kansallista ja alueellista koordinointia. Yhteinen näkemys tukee strategisten painopisteiden tunnistamista sekä työnjakoa sen suhteen, mitä kyvykkyyksiä ja arvoketjun osia on tarkoituksenmukaista kehittää kansallisesti ja missä esimerkiksi yhteispohjoismainen yhteistyö tuottaa suurimman lisäarvon.
- Teknologioiden keskinäisriippuvuudet hahmottamalla Suomi voi tunnistaa uusia kasvun aloja. Esimerkiksi fyysisen tekoälyn toimialan kasvu voi lisätä puolijohteiden kysyntää ja tarjota Suomelle tilaisuuden vahvistaa asemaansa kansainvälisillä markkinoilla hyödyntäen vahvaa tutkimusta, erikoistunutta osaamista ja fyysisen tekoälyn teollisia sovellusalueita. Fyysinen tekoäly yhdistää puolijohteet, tekoälyn, langattomat tietoverkot ja reunalaskennan fyysisiksi laitteiksi sekä teollisiksi autonomisiksi järjestelmiksi. Sitra tukee parhaillaan kansallisen tilannekuvan muodostamista fyysisen tekoälyn mahdollisuuksista Suomessa. Työn tarkoituksena on tunnistaa lupaavimmat kasvualueet fyysisen tekoälyn globaalissa arvoketjussa ja valmistella yritysten, tutkimuslaitosten, rahoittajien ja julkisten toimijoiden yhteisiä toimenpiteitä kasvun vauhdittamiseksi toimialalla.
- Suomen tulisi rakentaa pysyvä julkisen ja yksityisen sektorin yhteinen koordinaatiomalli kriittisten teknologioiden investointien ja EU-vaikuttamisen tueksi. EU-rahoituksen kotiuttaminen edellyttää kansallisten ja alueellisten toimijoiden yhteistä tilannekuvaa, työnjakoa ja toisiaan täydentäviä painotuksia.

Johtopäätökset

Sitra pitää EU:n teknologisen suvereniteetin ja toimitusvarmuuden vahvistamista tärkeänä. Euroopan osuus maailman puolijohdetuotannosta on edelleen alle 10 prosenttia, mikä altistaa unionin kriittisille toimitusketjuriskeille. Komission ehdotus sirusäädös 2.0:ksi vastaa tähän haasteeseen terävöittämällä säädöksen kolmipilarista rakennetta ja siirtämällä painopistettä tutkimuksesta kohti teollista käyttöönottoa, kysyntäpuolen ohjausta ja julkisia hankintoja.

Sitra painottaa, että Euroopalle strategisesti tärkeitä teknologioita tulee tarkastella yksittäisten teknologioiden sijaan laajempina ekosysteemeinä. Niihin kuuluvat tutkimus ja kehitys, osaaminen, yritystoiminta, rahoitus, infrastruktuurit, julkiset hankinnat sekä markkinoille pääsyn edellytykset. Taloudellisen turvallisuuden vahvistaminen edellyttää näiden tekijöiden yhteensovittamista siten, että kilpailukyky ja resilienssi vahvistuvat samanaikaisesti.